

**Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ В. БРЮСОВА
BRUSOV STATE UNIVERSITY**

**ԲԱՆԲԵՐ
Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ВЕСТНИК ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ
В. БРЮСОВА
BULLETIN OF BRUSOV STATE UNIVERSITY**

**ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

**ПЕДАГОГИКА И СОЦИАЛЬНЫЕ НАУКИ
PEDAGOGY AND SOCIAL SCIENCES**

2 (59)

**Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
«ԼԻՆԳՎԱ» ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ**

ԵՐԵՎԱՆ - 2022

**ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ
ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ**

ՏԱԹԵՎԻԿ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

Համառոտագիր

Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում (ԵԲԿՏ) շարունակաբար իրականացվող կրթական բարեփոխումները, նոր կորոնավիրուսային համավարակը, ինչպես նաև Հայաստան Հանրապետության հետպատերազմական իրավիճակը նոր խնդիրներ են առաջադրում կրթության որակի ապահովման համակարգին: Հրատապ է դառնում կրթության որակի ապահովման քաղաքականության, դրանցից բխող ռազմավարությունների համաժամանակյա վերափոխման անհրաժեշտությունը: Հաշվի առնելով կրթության որակի ապահովման համակարգի կառավարման մոտեցումների վերանայման հրատապությունը՝ սույն հոդվածում ուսումնասիրվել են բուհերի ռազմավարական կառավարման և որակի ապահովման փոխկապվածությունը, վերլուծվել «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի (ՈԱԱԿ) և ՀՀ 13 հավատարմագրված բուհերի ռազմավարական մոտեցումները, վեր հանվել ռկա թերությունները, բացթողումները և հիմնավորել գործող մոտեցումների վերանայման անհրաժեշտությունը կրթության որակի ապահովման ոլորտի հետագա զարգացման տեսանկյունից:

Մասնագիտական գրականության և մի շարք այլ փաստաթղթերի վերլուծությունները ցույց են տալիս, որ բուհերի ռազմավարական զարգացումը մեծապես պայմանավորված է որակի ապահովման գործընթացների արդյունավետ իրականացմամբ: Մինչույն ժամանակ, վերլուծությունները փաստում են, որ ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգում իրականացվող գործընթացները լիովին չեն իրականացվում ռազմավարական կառավարման սկզբունքներին ու Բոլոնիայի գործընթացի գաղափարախոսությանը համապատասխան, մասնավորապես ռազմավարությունները մշակելիս բուհերը հաշվի չեն

առնում իրենց ոլորտային առանձնահատկությունները: Ուսումնասիրված բուհերի մեծ մասում դեռևս առկա է խզում ռազմավարական կառավարման ու որակի ապահովման գործընթացների միջև: Թեպետ որակի ապահովումը փաստաթղթերում դիտարկվում է որպես բուհերի գործունեության ռազմավարական զարգացման առանձին բնագավառ, այդուհանդերձ կրթության որակի բարձրացմանն ուղղված խնդիրները գործնականում լուծում չեն ստանում՝ նվազեցնելով բարեփոխումների արդյունավետությունը:

Հիմնաբառեր՝ բարձրագույն կրթություն, որակի ապահովում, ՈԱԱԿ, բուհեր, ռազմավարություն, ռազմավարական կառավարում, որակի ապահովման ցուցանիշներ

Ներածություն

Ներկայումս ՀՀ բարձրագույն կրթական բարեփոխումների առանցքում օրակարգային են բարձրագույն կրթության որակի բարձրացմանն առնչվող հարցերը: Այդ օրակարգային հարցերից անմասն չեն մնում ՀՀ բուհերը՝ որպես կրթության որակի բարձրացման առաջնային պատասխանատուներ և ՈԱԱԿ-ը որպես պետության կողմից լիազորված, բուհերի գործունեությունը և կրթական ծառայությունների որակի արտաքին գնահատող կառույց: Ուստի, բարձրագույն կրթության ոլորտի առաջանցիկ զարգացման և նախատեսվող կրթական բարեփոխումների արդյունավետ իրականացման համար հատկապես կարևոր է վերոնշյալ երկու դերակատարների մշտական համագործակցությունն ու համաժամանակյա արձագանքը բոլոր մարտահրավերներին: Բարձրագույն կրթության ոլորտի զարգացման այս մոտեցումը ենթադրում է կրթության փոխկապակցված քաղաքականությունների, երկարաժամկետ, միջնաժամկետ և կարճաժամկետ ռազմավարական ծրագրերի համաժամանակյա ու փոխկապակցված վերանայումներ՝ հաշվի առնելով ՀՀ-ում և ԵԲԿՏ-ում տեղի ունեցող վերջին զարգացումները, ինչպես նաև ոլորտի հիմնական շահակիցների պահանջները, կարիքներն ու ակնկալիքները: Հաշվի առնելով բուհերի ռազմավարական զարգացման գործում որակի ապահովման գործընթացների դերակատարությունը՝ սույն հոդվածի **նպատակն է՝** վերլուծել ՈԱԱԿ-ի և ՀՀ 13 հավատարմագրված բուհերի քաղաքականությունները, ռազմավարական մոտեցումները և գնահատել վերջիններիս արդյունավետությունը:

Թեպետ ՀՀ բարձրագույն կրթության որակի ապահովման (ՈԱ) համակարգի բարելավումը շարունակում է հանդիսանալ կրթության ոլորտի կառավարիչների, մասնագետների, հետազոտողների ուսումնասիրությունների առարկան, այդուհանդերձ, ՀՀ բարձրագույն կրթության ՈԱ գործընթացները ռազմավարական կառավարման տեսանկյունից խորքային ուսումնասիրության չեն ենթարկվել, ինչով էլ պայմանավորված է սույն հետազոտության արդիականությունը և նորույթը:

Սույն հետազոտության ժամանակ կիրառվել են փաստաթղթերի վերլուծության, համադրման և համեմատման մեթոդները: Հետազոտության համար հիմք են ծառայել հայաստանյան և արտասահմանյան գիտական ամսագրերում տպագրված հոդվածների, մենագրությունների, ՈԱԱԿ-ի և ՀՀ 13 հավատարմագրված բուհերի որակի ապահովմանն առնչվող ռազմավարական փաստաթղթերի վերլուծությունները: Հետազոտության արդյունքները կարող են կիրառվել գործող քաղաքականությունների, ռազմավարությունների, դրանցից բխող այլ փաստաթղթերի վերանայման և նոր ռազմավարությունների մշակման գործընթացներում:

Բուհերի ռազմավարական կառավարման ու բարձրագույն կրթության որակի ապահովման կապը

Ռազմավարական կառավարումն ու որակի ապահովումը բուհերի կատարողականի բարձրացման երկու կարևորագույն և փոխկապակցված գործընթացներն են: Ռազմավարական կառավարումը կազմակերպության ռազմավարական պլանավորման, ներքին և արտաքին միջավայրերի ազդեցության գործոնների, ներառյալ մրցակցային դաշտի ուսումնասիրման, հիմնախնդիրների թիրախավորման, ինչպես նաև ռազմավարության իրականացման, վերահսկման, գնահատման և բարելավման փոխկապակցված գործընթացների ամբողջությունն է (Խաչատրյան, 2020, էջ 86): Որակի ապահովումը բուհերի ռազմավարական կառավարման արդյունավետության բարձրացման գործիքներից մեկն է (Rezić et al, 2010, p. 245): Ըստ այդմ՝ բուհերի գործունեության արդյունավետության բարձրացման և հատկապես կրթության որակի ապահովմանն առնչվող հիմնախնդիրների լուծումն անհրաժեշտ է դիտարկել երկարաժամկետ զարգացման տեսանկյունից:

Գիտամանկավարժական գրականության մեջ (Պետրոսյան, 2010. էջ 23, Պետրոսյան, 2013, էջ 111, Kettunen, 2008, p. 324) բուհերում ՈԱ գործընթացների կառավարումը պահանջում է իրատեսական պլանավորում և իրականացում, մասնավորապես՝ բուհերի վրա ազդող արտաքին և ներքին գործոնների ուսումնասիրություն, բուհերի ոլորտային առանձնահատկություններն արտացոլող քաղաքականությունների, դրանցից բխող ռազմավարական գերակայությունների, նպատակների և խնդիրների, որակական և քանակական ցուցանիշների հստակ սահմանում, ինչպես նաև որակի ապահովման գործընթացների գնահատման համընդհանուր մոտեցումների մշակում ու կիրառում: Այս համատեքստում հարկ է նշել, որ բուհերի գործունեության արդյունավետությունը որոշվում է ռազմավարական ծրագրերում սահմանված գնահատման առանցքային ցուցանիշներով (ԳԱՑ), իսկ որակի ապահովման համատեքստում՝ որակի ապահովման ցուցանիշներով (ՈԱՑ): Վերջիններս չափումներ են, որոնք արտացոլվում են բուհերի ռազմավարական ծրագրերում ու գործողությունների պլաններում, ինչպես նաև հիմք են ծառայում բուհերի ռազմավարական կառավարման տարբեր փուլերի արդյունավետության և բուհերի գործունեության որակի ապահովման ոլորտում արձանագրված արդյունքների գնահատման, առկա խնդիրների ու ձեռքբերումների դուրսբերման և դրանց բարելավման ուղղությամբ թիրախային գործողությունների մշակման համար (Շահինյան, 2020, էջ 63):

Հարկ է նշել, որ վերջին քսանամյակում Բոլոնիայի գործընթացի շրջանակներում առավել քան երբևէ ընդգծվում է ՈԱ գործընթացների դերը բուհերի ռազմավարական զարգացման գործում: Ներկայումս ԵԲԿՏ-ում բուհերի արտաքին գնահատումն իրականացվում է միասնական մոտեցմամբ. այն է՝ հիմնվել գործող քաղաքականությունների ու ռազմավարական ծրագրերի վրա (Kettunen. 2008, p. 325), քանի որ վերջիններս հանդիսանում են բուհերի ինստիտուցիոնալ կարողությունների բացահայտման ու հեռանկարային զարգացման ուղենիշային փաստաթղթերը:

Այսպիսով, մասնագիտական գրականության ուսումնասիրությունը թույլ է տալիս եզրակացնել, որ Բոլոնիայի գործընթացի շրջանակներում որակի ապահովումը բուհերի համար պետք է լինի ռազմավարական զարգացման անկյունաքարերից մեկը՝ իրենց մրցակցային դիրքն

ամրապնդելու ու գրավչությունը բարձրացնելու նպատակով: Ուստի, քաղաքականություններ և ռազմավարություններ մշակելիս բուհերը պետք է հաշվի առնեն կրթության միջազգայնացման պահանջները, կրթության կազմակերպման և ռազմավարական կառավարման սկզբունքները:

ՀՀ բարձրագույն կրթության որակի արտաքին ապահովման ռազմավարական մոտեցումների վերլուծություն

Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում (ԵԲԿՏ) և ՀՀ-ում շարունակաբար իրականացվող կրթական բարեփոխումները նոր խնդիրներ են առաջադրել նաև ՀՀ կրթության որակի արտաքին ապահովման (ՈԱԱ) համակարգին: Ուստի, հրատապ է դարձել որակի արտաքին ապահովման գործընթացների կազմակերպման, բուհերի և որակի ապահովման գործակալությունների համագործակցային կապերի զարգացման, գործող քաղաքականությունների և ռազմավարությունների վերափոխման անհրաժեշտությունը: Հաշվի առնելով նշվածը՝ ստորև վերլուծվել են ՈԱԱԿ-ի երեք ռազմավարական ծրագրերը (տե՛ս Աղյուսակ 1)՝ պարզելու, թե վերջիններս ինչպես են իրագործվել ու որքանով են նպաստում բուհերի որակի ներքին ապահովման (ՈՆԱ) գործընթացների զարգացմանը:

Աղյուսակ 1. Որակի արտաքին ապահովման համակարգի մարտահրավերներն ու զարգացման ուղղությունները

	2010-2015թթ	2016-2020թթ	2021-2025թթ
Մարտահրավերներ	<p>1. Կրթական բարեփոխումների ոչ նպատակային իրականացում,</p> <p>2. Աշխատաշուկայի և ոլորտի շահակիցների պահանջներին անհամապատասխանություն,</p> <p>3. Օրենսդրական դաշտում բացթողումներ,</p> <p>4. Կրթության անմատչելիություն,</p> <p>5. Տեղեկատվական ենթակառուցվածքների անհամաչափ զարգացում:</p>	<p>1. Կրթական ծրագրերի որակի հավաստման գործընթացի արդյունավետ կազմակերպում և հանրային ճանաչման ապահովում,</p> <p>2. Մասնագիտական կրթական ծառայությունների շուկայում մրցակցության և ուսանողների շահերի պաշտպանություն,</p> <p>3. Տեղական ՄՈՒՀ-երի առաջխաղացում միջազգային ասպարեզում,</p> <p>4. Մասնագիտական կրթության որակի վերաբերյալ հավաստի տվյալների թափանցիկության, տեղական և օտարերկրյա շահակիցների համար հասանելիության ապահովում:</p>	<p>1. Նոր կորոնավիրուսային համավարակով և Հայաստանի հետպատերազմյա իրավիճակով պայմանավորված մարտահրավերներ</p> <p>2. ԵԲԿՏ-ում տեղի ունեցող կրթական բարեփոխումներով պայմանավորված մարտահրավերներ</p>
Ռազմավարական ուղղություններ	<p>1. ՈԱԱԿ-ի կարողությունների ձևավորումը, մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային համակարգի բարելավում,</p>	<p>1. Կրթական ծրագրերի որակի հավաստման լայնածավալ գործընթացի արդյունավետ կազմակերպում,</p> <p>2. Հիմնադրամի</p>	<p>1. Մասնագիտական կրթության որակի շարունակական բարելավման մշակույթի խրախուսում և ամրապնդում,</p> <p>2. ՀՀ-ում</p>

	<p>2. Մասնագիտական կրթության որակի արտաքին ապահովման համակարգի ստեղծում,</p> <p>3. Որակի մշակույթի ձևավորում,</p> <p>4. ՈԱ փորձագետների բազայի հիմնում,</p> <p>5. ՈԱԱԿ-ի միջազգայնացում:</p>	<p>միջազգայնացում՝ միտված հայաստանյան մասնագիտական կրթության ճանաչման բարձրացման,</p> <p>3. Հիմնադրամի՝ որպես մասնագիտական կրթության ոլորտում որակի արտաքին ապահովում իրականացնող կառույցի ներուժի զարգացում,</p> <p>4. Նախնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների հավատարմագրման գործընթացի մեկնարկ:</p>	<p>փորձագիտական կարողությունների շարունակական զարգացում.</p> <p>3. Շահակիցների հետ նախաձեռնողական (proactive) և շարունակական հաղորդակցում և համագործակցություն,</p> <p>4. Կրթության որակի ձևավորման համար գործող իրավակարգավորմաների համահունչության ապահովում,</p> <p>5. Միջազգային լավագույն փորձի և մշակույթի տարածում,</p> <p>6. ՈԱԱԿ-ի կարողությունների շարունակական զարգացում կարևորելով սովորող կազմակերպության սկզբունքները:</p>
--	--	--	--

ՈԱԱԿ-ի 1-ին՝ 2010-2015թթ ՌԾ-ն բաղկացած է հինգ բաժնից, որտեղ ներկայացվում են ոլորտի համընդհանուր միտումները, մարտահրավերները, ՈԱԱԿ-ի առաքելությունը, անցումային ժամանակահատվածի նպատակները, SWOT վերլուծությունը, գործողությունների պլանը: ՌԾ-ի հիմքում դրված են հետևյալ սկզբունքները (ՈԱԱԿ, 2010, էջ 19-20)՝ 1) ՈԱԱԿ-ի չափանիշների հստակ

համապատասխանություն ՈԱ նպատակին, 2) ՈԱԱԿ-ի մատուցած ծառայությունների թափանցիկություն, իրավաչափություն, հուսալիություն, հաշվետվողականություն շահակիցների համար, 3) ուսանողների պաշտպանություն ցածրորակ կրթական ծառայություններից և արդյունքներից: 2010-2015թթ համար ՈԱԱԿ-ը սահմանել էր հինգ ռազմավարական նպատակ, որոնք բխում են Հայաստանի Հանրապետության կրթության զարգացման 2011-2015 թվականների պետական ծրագրից: Ընդհանուր առմամբ, 1-ին ՌԾ-ն միտված է եղել ՀՀ-ում ՈԱ ազգային համակարգի ձևավորելուն և ՈԱԱԿ-ի միջազգայնացմանը: Մասնավորապես՝ նշված ժամանակահատվածում մշակվել և հաստատվել է ՈԱ գործընթացների կազմակերպման և իրականացման համար անհրաժեշտ փաստաթղթային հենքը, ՈԱԱԿ-ի աջակցության շնորհիվ ՀՀ բուհերի մեծ մասում ձևավորվել է որակի մշակույթը, պարբերաբար կազմակերպվել են հանդիպումներ, աշխատաժողովներ ՄՌԿ-երի ներկայացուցիչների համար, ՈԱԱԿ-ը դարձել է ճանաչելի միջազգային և եվրոպական կառույցների կողմից, որոշ բուհեր անցել են ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման գործընթաց՝ անկախ փորձագետների գնահատմամբ (ՈԱԱԿ-ի 2011-2015թթ տարեկան հաշվետվություններ): Այսպիսով, ՈԱԱԿ-ին հիմնականում հաջողվել է հաղթահարել անցումային ժամանակաշրջանը, ինչի մասին վկայում են նաև ՈԱԱԿ-ի գործունեության տարեկան հաշվետվությունները և 2016-2022թթ ՌԾ-ի նախաբանը:

ՈԱԱԿ-ի 2-րդ ՌԾ-ն մշակվել է 2016-2020թթ համար: Ուշագրավ է այն հանգամանքը, որ 2016-2020թթ ՌԾ-ում էապես փոխվել են ՈԱԱԿ-ի ռազմավարական մոտեցումները՝ բացառությամբ կառույցի միջազգայնացման ուղղությունից: Եթե անցումային ժամանակահատվածում ՀՀ-ի և հատկապես ՈԱԱԿ-ի համար հիմնական մարտահրավերը կրթության որակի շրջանակի ձևավորումն էր՝ պայմանավորված քաղաքական, տնտեսական, իրավական, սոցիալական, տեխնոլոգիական գործոններով, ապա հաջորդ ռազմավարական ծրագրում ոլորտում առկա մարտահրավերները ՈԱԱԿ-ը կապում է շահակիցների կարիքների հետ: Հաշվի առնելով վերջիններիս կարիքների բացահայտման ուղղությամբ իրականացված վերլուծությունների արդյունքները՝ ՈԱԱԿ-ը 2016-2020թթ համար նախատեսել էր ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման ենթակա

հաստատությունների ցանկում ներառել նաև նախնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններին, որոնց համար պետք է մշակվեին նախնական և միջին մասնագիտական կրթության ոլորտում ՈԱԱ քաղաքականություն և դրանից բխող ընթացակարգեր (Խնդիր 1.1.5): Բացի այդ, սույն ՌԾ-ով նախատեսված էր ՀՀ-ում մեկնարկել ծրագրային հավատարմագրման գործընթացը՝ ապահովելով ուսանողների գերակշիռ մասի շահերը (Խնդիր 1.1.3): Ծրագրի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ 2016-2020թթ համար նախատեսված ռազմավարական նպատակները մասամբ են իրականացվել՝ պայմանավորված ՀՀ օրենսդրական բացերով, կրթական հաստատությունների ֆինանսական միջոցների սակավությամբ, նրանց փորձի պակասով, նոր կորոնավիրուսային համավարակով և մի շարք այլ խոչընդոտող հանգամանքներով: Մասնավորապես՝ ՀՀ-ում պետական և ոչ պետական ՄԿՈՒ հաստատություններից ոչ բոլորն են դիմել և անցել ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման գործընթացը, ինչի մասին վկայում են նաև ՈԱԱԿ-ի ինքնավերլուծության մեջ ներկայացված տվյալները՝ ըստ տարիների (ՈԱԱԿ 2021, էջ 20): Բացի այդ, եթե 2014թ. ՀՀ կառավարության N1397-Ն որոշմամբ արդեն հստակեցված էին հավատարմագրման նոր կարգով ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման դիմելու վերջնաժամկետները, ապա նշված ժամանակահատվածում ծրագրային հավատարմագրումը օրենքով սահմանված կարգով դեռևս իրականացվում էր կամավորության սկզբունքով (ՀՀ կառավարության N1397-Ն որոշում, 11.12.2014):

Այսպիսով, վերոնշյալ ՌԾ-ների ուսումնասիրության արդյունքում կարելի է եզրակացնել, որ ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման 1-ին շրջափուլով հիմնականում իրագործվել են առաջին տասը տարվա համար նախատեսված ՈԱԱԿ-ի երկու ռազմավարական նպատակներն ու խնդիրները:

ՈԱԱԿ-ի 3-րդ և ներկայումս գործող ՌԾ-ն նպատակաուղղված է ՈԱԱԿ-ի ներուժի զարգացմանը, ՀՀ-ում որակի շարունակական բարելավմանը և որակի մշակույթի ամրապնդմանը: ՌԾ-ն հիմնված է հինգ հիմնական արժեքների վրա, որոնք բխում են ՈԱԱԿ-ի գործունեությունից՝ վստահություն, նորարարություն, անաչառություն, հաշվետվողականություն և համագործակցություն (ՈԱԱԿ, 2016, էջ 4-5): Ուշագրավ է, որ ՈԱԱԿ-ի նոր ՌԾ-ն համապատասխանեցված է և բխում է

«Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին» ՀՀ նոր օրենքի նախագծից և «ՀՀ կրթության՝ մինչև 2030թ զարգացման պետական ծրագրի» նախագծից: Մասնավորապես՝ ծրագրի առանցքում բոլոր ոլորտների մասնագետների փորձագիտական կարողությունների զարգացումն է, շահակիցների հետ համագործակցային կապերի ընդլայնումը, ՀՀ օրենսդրությանը և միջազգային պահանջերին իրավակարգավորումների համապատասխանության ապահովումը, միջազգային գործընկերության ամրապնդումը, կառույցի կարողությունների զարգացումը, ֆինանսական կայունության ապահովումը, հայկական սփյուռքի ներուժի հաշվառմամբ՝ լավագույն փորձի փոխանցման նպաստումը, որոնք համահունչ են նոր օրենքի և կրթության զարգացման ծրագրի նախագծերի գաղափարախոսությանը:

ՀՀ բարձրագույն կրթության որակի ներքին ապահովման ռազմավարական մոտեցումների վերլուծություն

ՀՀ բարձրագույն կրթության որակի ներքին ապահովման ռազմավարական մոտեցումները պարզելու նպատակով՝ ուսումնասիրվել են 13 բուհերի (տե՛ս Աղյուսակ 2) ինստիտուցիոնալ կարողությունների ինքնավերլուծությունները, փորձագիտական զեկույցները, բարելավման պլանները, ՌԾ-ները, ՈԱ գործընթացները կանոնակարգող փաստաթղթերը:

Աղյուսակ 2. Ուսումնասիրված բուհերի ցանկը

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՈՒՀԵՐ	
1.	Երևանի պետական համալսարան (ԵՊՀ)
2.	Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարան (ԲՊՀ)
3.	Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան (ՀՊՏՀ)
4.	Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարան (ՀՊՄՀ)
5.	Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարան (ՀԱՊՀ)
6.	Երևանի Մ. Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարան (ԵՊԲՀ)
7.	ՀՀ Ոստիկանության կրթահամալիր
8.	Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան (ՀԱԱՀ)
9.	ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիա (ՀՀ ՊԿԱ)

10	Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա (ԵՊԿ)
ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ ԲՈՒՎԵՐ	
1.	Հայաստանի եվրոպական համալսարան (ՀԵՀ)
ՈՉ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՈՒՎԵՐ	
1.	Եվրասիա միջազգային համալսարան (ԵՄՀ)
2.	Երևանի «Գլաժոր» համալսարան

Վերոնշյալ ՀՀ բուհերի ընտրությունը պայմանավորված է հետևյալ հանգամանքներով՝

- ընտրված բուհերը պատրաստում են ՀՀ ռազմավարական առաջնահերթություն ունեցող ոլորտների (կառավարում, տնտեսագիտություն, գյուղատնտեսություն, տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ, բժշկություն, անվտանգություն, մանկավարժություն, իրավագիտություն, երաժշտություն և այլն) մասնագետներ,
- ընտրված բուհերն ապահովում են պետական մակարդակում ՊԴ կազմի և ուսումնառողների թվի մեծամասնությունը՝ ըստ իրենց ինքնավերլուծություններում ներկայացրած տվյալների,
- ընտրված բուհերն անցել են պետական ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում վերջին հինգ տարվա ընթացքում կամ գտնվում են մշտադիտարկման և/կամ վերահավատարմագրման փուլում:

Ստորև ներկայացվում են հետազոտության ընդհանրացված արդյունքները:

Ուսումնասիրված գրեթե բոլոր բուհերում (բացառությամբ ԵՊԿ-ի՝ ըստ վերջինիս հավատարմագրման փորձագիտական զեկույցի) որակի ապահովման գործընթացների կանոնակարգման նպատակով գործում են հայեցակարգեր, քաղաքականություններ, դրանցից բխող ռազմավարություններ, կարգեր, ընթացակարգեր, ՈԱ ձեռնարկներ: Հարկ է նշել, որ ուսումնասիրված բուհերի փաստաթղթերը ֆորմալ առումով սահմանում են այն հիմնարար սկզբունքները, մոտեցումները և ուղղությունները, որոնք անհրաժեշտ են քաղաքականության իրականացման և, հետևաբար, ՈԱ հիմնախնդիրները լուծելու համար: Այդուհանդերձ, ներքին և արտաքին գործոնները երբեմն թույլ չեն տվել և տալիս ՈԱ քաղաքականությունն իրականացնել բուհի գործունեության բոլոր ուղղություններով, ինչը նաև արձանագրված է ուսումնասիրված բուհերի ինքնավերլուծություններում և փորձագիտական զեկույցներում:

Սույն հետազոտության համաձայն՝ որոշ բուիերի դեպքում ՈԱ քաղաքականությունները լրամշակման ու վերանայման անհրաժեշտություն ունեն, քանի որ դրանք ընդհանրական են, ժամանակավրեպ և չեն արտացոլում ՀՀ-ում և ԵԲԿՏ-ում տեղի ունեցող իրողությունները, ինչպես նաև բուիերի ոլորտային առանձնահատկությունները: Որոշ դեպքերում ՈԱ քաղաքականությունների մեջ հստակեցված չեն բուիերի առաջնահերթությունները և նախատեսվող քայլերը:

Ուշագրավ է, որ ուսումնասիրված բոլոր քաղաքականությունների հիմքում ընկած է ՊԻԳԲ (պլանավորում-իրականացում-գնահատում-բարելավում) շրջափուլը: Սակայն, ինքնավերլուծությունների, փորձագիտական զեկույցների, բուիերի պաշտոնական կայքէջերում հրապարակված վերլուծությունների ուսումնասիրության արդյունքները թույլ են տալիս եզրակացնել, որ այս առումով բուիերը մասամբ են իրականացնում իրենց որդեգրած քաղաքականությունը: Բուիերի մեծ մասը բազմաթիվ գործընթացների պարագայում դեռևս ՊԻԳԲ շրջափուլի պլանավորման և իրականացման փուլերում են, թեև վերահավատարմագրման պարագայում արդեն իսկ պետք է գնահատվեին և բարելավվեին մի շարք գործընթացներ: Այսպիսով, կարելի է եզրակացնել, որ բուիերում ՈԱ գործընթացների պարբերաբար գնահատման ու վերանայման մեխանիզմներն ինստիտուցիոնալ մակարդակով դեռ չեն գործում:

Բուիերի ՈԱ քաղաքականություններում առանձնակի ընդգծվում է նաև բուիերի տարբեր գործընթացներում շահակիցների դերակատարությունն ու նրանց հաշվետու լինելը: Ուշագրավ է, որ նշված գործընթացներում շահակիցների ներգրավվածությունն ուսումնասիրված բոլոր բուիերի թույլ կողմերից է: Արտաքին շահակիցների մասնակցությունը սահմանափակվում է հիմնականում հարցումներով, ֆոկուս խմբային հանդիպումներով, որոշ դեպքերում՝ ամփոփիչ ատեստավորման հանձնաժողովում ներգրավվածությամբ, ֆորմալ առումով՝ բուիերի Հոգաբարձուների խորհուրդներում ընդգրկվածությամբ, իսկ ներքին շահակիցների դեպքում՝ հարցումներով և հանդիպում-քննարկումներով, երբեմն ինքնագնահատման գործընթացներում մասնակցությամբ: Միաժամանակ, բացակայում է այդ գործընթացների արդյունքների որակական ընդհանրացումը: Ընդ որում՝

գրեթե բոլոր բուհերի փորձագիտական զեկույցներում շեշտադրվում է այն գաղափարը, որ հարցումների, քննարկումների վերլուծության արդյունքները չեն տրամադրվում շահակիցներին, հետևաբար վերջիններս հստակ պատկերացում չունեն նախատեսված և իրականացված փոփոխությունների մասին: Այսպիսով, կարելի է եզրակացնել, որ ՀՀ բուհերում շահակիցների ներգրավվածությունը և հաշվետվողականության ապահովումն առավելապես դիտվում են որպես հավատարմագրման պահանջ, քան քաղաքականությունների լիակատար իրականացման և բուհում ինստիտուցիոնալ առումով որակի մշակույթի ձևավորման անհրաժեշտություն:

ՀՀ բուհերի ՈԱ քաղաքականությունները հիմնականում արտահայտված են ՌԾ-ներում: ՈԱ գործընթացների կատարելագործումը ուսումնասիրված ՀՀ բուհերի ռազմավարական առանցքային նպատակներից մեկն է: Սակայն, հարկ է նշել, որ նախատեսված ռազմավարական գործողությունների մեծ մասը գլխավորապես ուղղված է կրթական ծրագրերի, դասավանդման որակի ու ռեսուրսների բարելավմանը, մինչդեռ ՈԱ ընդգրկում է բուհի գործունեության այլ տիրույթներ ևս՝ կառավարում, հետազոտություն, հասարակական պատասխանատվություն, ուսանողների առաջընթաց, միջազգայնացում և այլն: Այլ կերպ ասած, վերջիններս չեն կազմում բուհերի որակի ներքին կառավարման միասնական համակարգի մաս, ինչը խոչընդոտում է այդ համակարգի արդյունավետ գործառնմանն ու հետագա զարգացմանը: Այս համատեքստում ուսումնասիրված բուհերից միայն ԲՊՀ-ի, ԵՄՀ-ի, ՀԱԱՀ-ի և ԵՊՀ-ի ՌԾ-ներն են, որոնք ներառում են հստակ խնդիրներ և/կամ գործողություններ՝ ուղղված ՈԱ գործիքակազմով վերոնշյալ տիրույթների բարելավմանը: Հետաքրքրական է նաև այն, որ ի տարբերություն մյուս բուհերի ՌԾ-ների՝ ԵՊՀ, ԵՄՀ գործող ՌԾ-ներում ՈԱ չի դիտարկվում որպես առանձին ռազմավարական ուղղություն, սակայն իրենց ռազմավարական նպատակների իրագործումը բուհերն անխուսափելիորեն փոխկապակցում են ՈԱ հետ՝ կարևորելով վերջինիս դերակատարությունը բոլոր գործընթացներում:

ՀՀ բուհերի մեծ մասն իրենց ՌԾ-ներում կրթական ծրագրերի որակի ապահովումը դիտարկում է՝

- աշխատաշուկային և ՀՀ որակավորումների ազգային շրջանակին դրանց համապատասխանեցմամբ,

- կրթական ծրագրերի բովանդակության վերանայմամբ,
- կրթական վերջնարդյունքների և դասավանդման, ուսումնառության, գնահատման մեթոդների համապատասխանեցմամբ,
- սովորողների ընթացիկ և ամփոփիչ ատեստավորման գործընթացների կատարելագործմամբ,
- կրթական ծրագրերի վերանայման աշխատանքներում շահակիցների ներգրավվածության ապահովմամբ,
- կրթության և հետազոտության կապի ապահովմամբ,
- գրագողության կանխարգելման նոր մեխանիզմների մշակմամբ ու կիրառմամբ,
- արհեստավարժ ՊԴ կազմի առկայությամբ, հետևապես ՊԴ կազմի մասնագիտական և հետազոտական գործունեության խրախուսմամբ,
- ուսումնական գործընթացում ուսանողակենտրոն մոտեցումների կիրառմամբ,
- ծրագրային հավատարմագրմամբ և այլն:
 ՀՀ բուհերը ՈԱ համակարգի ռազմավարական զարգացումն հնարավոր են համարում՝
- կառուցվածքային ստորաբաժանումների ընթացիկ ինքնագնահատմամբ,
- բուհի ինստիտուցիոնալ կարողությունների գնահատմամբ,
- որակի արտաքին գնահատմամբ,
- կառուցվածքային ստորաբաժանումներում ՈԱ գործիքակազմի կիրառմամբ,
- հաշվետվողականության և թափանցիկության ապահովմամբ,
- ինստիտուցիոնալ մակարդակում ՈԱ ուղղված իրազեկման միջոցառումների իրականացմամբ,
- վարչական կազմի կատարողականի գնահատման համակարգի ձևավորմամբ ու գործառմամբ,
- ՈԱ գործընթացներում շահակիցների ներգրավվածությամբ,
- ՈԱ առնչվող փաստաթղթային հենքի վերամշակմամբ,
- բուհի կառուցվածքային ստորաբաժանումների հետ ՈՆԱ կառույցների համագործակցության ապահովմամբ և այլն:

Ընդհանուր առմամբ, վերոնշյալ ռազմավարական գործողությունները միտված են ՈՆԱ համակարգերի կայացմանն ու զարգացմանը: Բուհերն իրենց ՌԾ-ներում սահմանել են այդ

գործողությունների գնահատման ԳԱՑ-եր: Այդուհանդերձ, հարկ է նշել, որ ուսումնասիրված ՌԾ-ները զերծ չեն նաև մի շարք թերություններից:

1) Նախ, ռազմավարական և որակի կառավարման տեսանկյուններից վերոնշյալ գործողությունների իրականացման արդյունավետությունը մեծամասամբ պայմանավորված է կառավարման և կրթության ՈԱ ոլորտում փորձառություն ունեցող, մասնագիտացված անձնակազմից: Ուստի, ՌԾ-ներում ՈԱ կառույցների անձնակազմի մասնագիտական որակների զարգացումը բուհերի համար անխուսափելիորեն պետք է լինի առաջնային նպատակներից մեկը, քանի որ որոշումների կայացման հիմքում պետք է լինեն ՈԱ կառույցների կատարած վերլուծության արդյունքները: Այս համատեքստում գովելի է ԲՊՀ-ի փորձը, որի համար ռազմավարական խնդիր է «ազգային և միջազգային մակարդակներում մասնագիտական որակների զարգացմանն ուղղված վերապատրաստումներին մասնակցությունը, ՈԱ ոլորտին առնչվող գիտական կամ այլ բնույթի հետազոտությունների իրականացումը և որակավորման բարձրացումը, ինչպես նաև հեղինակավոր կառույցների (օրինակ՝ American Society for Quality, Project Management Institute) կազմակերպած քննություններին մասնակցությունն ու հավաստագրերի ձեռքբերումը»:

2) Ինչպես քաղաքականությունների դեպքում, այնպես էլ ՌԾ-ներում թիրախավորված չեն բուհերի մեծ մասի ոլորտային առանձնահատկությունները (բացառությամբ ԵՊԲՀ, ՀԱԱՀ): Զուգահեռելով բուհերի գործող և նախորդ ռազմավարությունները՝ կարելի է եզրակացնել, որ ուսումնասիրված բուհերի մեծ մասը (բացառությամբ ԵՊՀ-ի, ԵՄՀ-ի և ԲՊՀ-ի) ռազմավարական ուղղությունների փոփոխություններ չեն կատարել, մինչդեռ կրթական բարեփոխումները և բուհերի առջև ծառայած մարտահրավերները ենթադրում են նաև համապատասխան վերանայումներ ՌԾ-ներում և գործողությունների պլաններում: Այս համատեքստում հարկ է նշել, որ ուսումնասիրվել է ՀՊՄՀ-ի միայն 2016-2020թթ ՌԾ-ն, քանի որ դրանից հետո այլ փաստաթուղթ դեռևս չի հաստատվել և հրապարակվել, ուստի գնահատականներ տալ փոփոխությունների վերաբերյալ ներկայումս հնարավոր չէ:

3) Թեպետ բուհերի ՌԾ-ներում նախատեսված գործողությունների համար սահմանված են ԳԱՑ-եր, այդուհանդերձ դրանցով հնարավոր չէ չափել

բոլոր գործողությունների արդյունքները, հետևաբար նաև նպատակների իրագործված լինելու աստիճանը:

4) Բուհերի մեծ մասի ՌԾ-ներում էական խզում կա կառավարման և ՈԱ համակարգերի միջև, քանի որ գործողությունները միտված չեն կառավարման համակարգի թափանցիկության ու հաշվետվողականության ապահովմանը:

5) Բուհերի ՌԾ-ների մեծ մասի առաջնահերթություններում չի արտացոլվում ՈԱ գործընթացների կարևորությունը:

Եզրակացություն

Այսպիսով, ռազմավարական կառավարումն ու որակի ապահովումը միմյանց փոխկապակցված ու փոխլրացնող գործընթացներ են՝ միտված բուհերի ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացմանը, հետագա կատարելագործմանն ու բուհերի մրցակցային դիրքի բարելավմանը:

Ուսումնասիրելով ՀՀ բարձրագույն կրթության որակի արտաքին և ներքին ապահովման գործընթացներին առնչվող ռազմավարական նշանակություն ունեցող փաստաթղթերը՝ կարելի է փաստել, որ ՀՀ բուհերում առաջնահերթ խնդիրներից է ռազմավարական կառավարման և ՈԱ գործընթացների միջև կապի խզումը: Վերջինիս նպաստում են նաև կառավարման գործընթացներում ՊԻԳԲ որակի կառավարման սկզբունքի թերի կիրառումը, կառավարման ու ՈԱ գործընթացներում շահակիցների ներգրավվածության սակավությունն ու շահագրգռվածությունը, կրթական ծրագրերի բարելավման վրա միջազգայնացման գործընթացների թույլ ազդեցությունը, ներքին և արտաքին գործոնների նպատակային վերլուծությունների բացակայությունը, որոշ դեպքերում նաև՝ փաստաթղթային հենքերի և ՈՆԱ գործող համակարգերի անհամապատասխանությունը: Բարձրագույն կրթության համակարգում առկա այսօրինակ խնդիրների ու խոչընդոտների բազմազանությունը խոչընդոտում է Հայաստանին համընթաց շարժվել արդիական կրթական բարեփոխումներին և պահանջներին ու նվազեցնում հավատարմագրման գործընթացի արդյունավետությունը: Հիմք ընդունելով նշվածը՝ բուհերը և ՈԱԱԿ-ը պետք է մշակեն ու կիրառեն այնպիսի ռազմավարական մոտեցումներ, որոնք փոխլրացնում են իրար, բխում են պետական գերակայություններից, նպատակաուղղված են ՀՀ կրթական համակարգի մրցունակության բարձրացմանը, հասարակության և իրենց առանցքային

շահակիցների սոցիալական ու կրթական պահանջմունքների և կարիքների բավարարմանը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Խաչատրյան Ռ., (2020), Ռազմավարական կառավարման մոդելի գործառնականությունը ՀՀ բուհերում, ՊԿԱ «Հանրային կառավարում» գիտական հանդես 2, էջ 84-96:
2. Շահինյան Ա., (2020), Բուհերի գործունեության որակի ապահովման ցուցանիշների սահմանման հիմնադրույթները, սկզբունքներն ու մոտեցումները, Բանբեր Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան պետական լեզվահասարակագիտական համալսարանի, Մանկավարժություն և հասարակական գիտություններ 2(53), էջ 61-76:
3. Պետրոսյան Հ., (2010), Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման գործընթացի կառավարման մանկավարժական տեխնոլոգիաներ (տեսությունն ու պրակտիկան), Մենագրություն, Երևան, «Ան-Ջոն» հրատարակչություն:
4. Պետրոսյան Հ., (2013) Կոմպետենտային մոտեցումը և մասնագիտական կրթության որակի ապահովումը, Մենագրություն, Երևան, Հեղինակային հրատարակչություն:
5. ՀՀ կառավարության որոշումը 2011 թվականի հունիսի 30-ի N 978-Ն որոշման մեջ լրացում և փոփոխություններ կատարելու մասին, N1397-Ն, 11.12.2014 <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=94522>:
6. Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն, (2010), ՈԱԱԿ-ի ռազմավարական ծրագիր 2010-2015. Անցումային ժամանակաշրջան, Երևան:
7. Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն, (2016), ՈԱԱԿ-ի ռազմավարական ծրագիր 2016-2020, Երևան:
8. Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն, (2021), ՈԱԱԿ-ի ռազմավարական ծրագիր 2021-2025, Երևան:
9. Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն, (2021), Ինքնավերլուծության զեկույց, Երևան:
10. Kettunen, J. (2008). A Conceptual Framework to Help Evaluate the Quality of Institutional Performance. *Quality Assurance in Education*, 16(4), 322-332.
11. Rezić, S., Tomić, D., Majstorović, V. (2010, 11-18 September). Strategic Management of University Based on Quality Assurance System. 14th

International Research/Expert Conference” Trends in the Development of Machinery and Associated Technology”, Mediterranean Cruise, 245-248 (<https://www.tmt.unze.ba/zbornik/TMT2010/062-TMT10-117.pdf>).

12. Алферова Л. В., Королева Л. А., Нагорная О. С. (2018). Стратегическое Планирование и Управление Качеством Высшего Образования: Международные Стандарты и Национальная Специфика. Модели, системы, сети в экономике и управлении, 1(25), 4-17.

REFERENCES

1. Xachatryan R., Razmavarakan karavarman modeli gorcarnakanowtyowny HH bowherowm, PKA «Hanrayin karavarowm» gitakan handes 2, 2020, pp. 84-96, (In Armenian).
2. Shahinyan A., Bowheri gorcowneowtyan oraki apahovman cowcanishneri sahmanman himnadrowytneri, skzbownqneri ow motecowmneri, Banber Er&ani V. Bryowsovi anvan petakan lezvahasarakagitakan hamalsarani, Mankavarjhowtyown & hasarakakan gitowtyownner 2(53), «Lingva» hratarakchowtyown, 2020, pp.61-67, (In Armenian).
3. Petrosyan H., (2010), Masnagitakan krtowtyan oraki apahovman gorcyntaci karavarman mankarvarjhakan texnologianer (tesowtyownn ow praktikan), Menagrowtyown, Er&an, «An-Jon» hratarakchowtyown, (In Armenian).
4. Petrosyan H., (2013) Kompetentayin motecowmy & masnagitakan krtowtyan oraki apahovowmy, Menagrowtyown, Er&an, Heghinakayin hratarakowtyown, (In Armenian).
5. HH karavarowtyan N1397-N oroshowm, 11.12.2014, (In Armenian).
6. Masnagitakan krtowtyan oraki apahovman azgayin kentron, (2010), OAAK-i razmavarakan cragir 2010-2015. Ancowmayin jhamanakashrjan, Er&an, (In Armenian).
7. Masnagitakan krtowtyan oraki apahovman azgayin kentron, (2016), OAAK-i r'azmavarakan cragir 2016-2020, Er&an, (In Armenian).
8. Masnagitakan krtowtyan oraki apahovman azgayin kentron, (2021), OAAK-i r'azmavarakan cragir 2021-2025, Er&an, (In Armenian).
9. Masnagitakan krtowtyan oraki apahovman azgayin kentron, (2021), Inqnaverlowcowtyan zekowyc, Er&an, (In Armenian).
10. Alferova L. V., Koroleva L. A., Nagornaja O. S. (2018). Strategicheskoe Planirovanie i Upravlenie Kachestvom Vysshego Obrazovaniya:

Mezhdunarodnye Standarty i Nacionalnaja Specifika. Modeli, sistemy, seti v jekonomike i upravlenii, 1(25), pp. 4-17, (In Russian).

ТАТЕВИК МОВСИСЯН - СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПРОЦЕССАМ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В РА

***Ключевые слова:** высшее образование, обеспечение качества, НЦОКПО, вузы, стратегия, стратегический менеджмент, показатели обеспечения качества*

Продолжающиеся образовательные реформы в Европейском пространстве высшего образования (ЕПВО), COVID-19 и послевоенная ситуация в Армении поставили перед системой качественного образования Республики Армения новые проблемы. Необходимость одновременной трансформации политики и стратегии стала насущной. Принимая во внимание актуальность пересмотра управленческих подходов к системе обеспечения качества образования РА, в данной статье анализируются взаимосвязь между стратегическим управлением и обеспечением качества, стратегические подходы НЦОКПО и 13 аккредитованных вузов.

Анализ профессиональной литературы и ряда других документов показывает, что стратегическое развитие вузов во многом обусловлено эффективной реализацией процессов обеспечения качества. В то же время исследование доказывает, что процессы в системе высшего образования РА не в полной мере реализуются в соответствии с принципами стратегического управления и идеологией Болонского процесса. В частности, при разработке стратегий вузы не учитывают свои отраслевые особенности. В большинстве исследованных вузов все еще существует разрыв между процессами стратегического управления и обеспечения качества. Хотя в документах обеспечение качества рассматривается как отдельное направление стратегического развития деятельности вузов, вопросы, направленные на повышение качества образования, практически не решаются, что снижает эффективность реформ.

TATEVIK MOVSISYAN - STRATEGIC APPROACHES TO QUALITY ASSURANCE PROCESSES OF HIGHER EDUCATION IN THE RA

Keywords: *higher education, quality assurance, ANQA, HEIs, strategy, strategic management, quality performance indicators*

The ongoing educational reforms in the European Higher Education Area (EHEA), the COVID-19 and the post-war situation in Armenia have arisen new issues for the quality education system of the Republic of Armenia. The need for simultaneous transformation of the policies and strategies have become urgent. Taking into account the urgency of reviewing the management approaches to the education quality assurance system of the RA, the interrelationship between the strategic management and quality assurance, the strategic approaches of ANQA and 13 accredited HEIs are analyzed in this article.

The analysis of a professional literature and a number of other documents shows that strategic development of the HEIs is largely conditioned by the effective implementation of quality assurance processes. At the same time, the research proves that the processes in the RA higher education system are not fully implemented in accordance with the principles of strategic management and the ideology of the Bologna process. Particularly, while developing strategies, the HEIs do not take into account their sectoral peculiarities. In most of the studied HEIs, there is still a gap between the strategic management and quality assurance processes. Although in the documents quality assurance is considered as a separate direction of strategic development of the activities of the HEIs, the issues aimed at improving the quality of education are not practically solved, thus reducing the effectiveness of reforms.

Ներկայացվել է՝ 11.04.2022

Գրախոսվել է՝ 24.05.2022